

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Broj: 53 0 P 061575 22 Rev
Sarajevo, 11.10.2022. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija: Marijane Omerčaušević, kao predsjednice vijeća, Slavice Čindrak i Jasne Mujanović, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja Kristiana Raguža sina Andrije, Humska bb, Stolac, zastupanog po punomoćnici Moniki Rebac Filipović, advokatu iz Čapljine, protiv tuženih: 1. Bosne i Hercegovine, zastupane po Pravobranilaštvu BiH, 2. Anđe Jelčić, Dom za stare i iznemogle osobe „Betanija“, Čapljina, 3. Pave Jelčića sin Ante, Slatine 43, Metković, R. Hrvatska, 4. Mate Jelčića sin Ante, Haenglova broj 4, Zagreb, R. Hrvatska, 5. Štefe Misita žene Milana, Tasovčići bb, Čapljina, 6. Milene Misita kći Đure, žena Riste iz Trebinja, Kneza Mihailova bb, Gradina bb, Gorica, 7. Milene Draško kći Lazara, Tasovčići bb, Čapljina, 8. Rusomira Bekana sina Gojka, Trg Petral 1/3, Trebinje, 9. Mile Glibo, rođene Moro, žene Gojka, Domanovići bb, Čapljina-Starački dom Domanovići, 10. Dušanke Šakota žena Radmila, Don Ilije Tomasa bb, Čapljina, 11. Branke Moro rođene Bekan kći Drage, udova Vase, Gradina bb, Trebinje, 12. Milana Spaića sina Vasilije, Makedonska 1 A, Beograd, R. Srbija, 13. Javorke Zurovac žene Mome, Starački dom Domanovići, Domanovići bb, Čapljina, 14. Milojke Fazlagić žene Alije, Ante Starčevića bb, Čapljina, 15. Dušana Misita sina Miloša, Stari grad bb, Trebinje, 16. Gorana Misita sina Miloša, Tasovčići bb, Čapljina, 17. Tadora Moro sina Mirka, Milovana Glišića br. 7, Novi Sad, R. Srbija, 18. Snježane Vučković kći Mirka rođene Moro, Miloša Obilića 19, Srbobran, R. Srbija, 19. Svjetlane Jakovljević kći Mirka, rođene Moro, Lazara Rakića 40, Nadalj, Srbobran, 20. Sulejmana Agić sina Ibri, 21. Šaćira Agića sina Ibri, 22. Salke Agića sina Ibri, 23. Đulse Jakupović žene Džafera rođene Agić, 24. Šćepana Jelčića sina pok. Ante, 25. Marka Jelčić-Jagića sina pok. Miška, 26. Anđe Misita žene Riste, 27. Jevre Pokrajčića sina Milana, 28. Ruže Limov žene Stanka rođ. Jelčić kći Ilije, 29. Rajka Misita sina Save, 30. Luke Jelčić-Jagića sina pok. Ivana, 31. Ivana Jelčić-Jagića sina pok. Vidoja, 32. Draginje Misita udove Gojka, 33. Damjana Jelčića sina Franje, 34. Joce Jelčića sina Franje, 35. Ilije Jelčića sina Franje, 36. Sonje Šipka kći Franje rođ. Jelčić, 37. Nade Pajkić kći Franje rođ. Jelčić, 38. Danke Malić kći Franje rođ. Jelčić, 39. Ruže Jeroch kći Franje rođ. Jelčić, 40. Goše Draško udove Lazara, 41. Danila Draško sina pok. Lazara, 42. Aiše Hrelja rođ. Kudra žene Adema, 43. Darinke Spahić žena Ilije, 44. Nikole Bekana sina Triše-Tripka, 45. Dušana Mandrapa sina Miodraga, 46. Anđelke Spaić-Bahilj kći Vasilije, 47. Snježane Aćimović žene Draška, 48. Smaila Bašagića sina um. Zulfе, 49. Rabije Mehmedagić rođ. Bašagić kći Muhameda, 50. Šefike Muratbegović rođ. Bašagić kći Muhameda, 51. Munevere Resulbegović rođ. Bašagić kći Muhameda, radi utvrđenja prava vlasništva i uknjižbe, v.s. 11.600,00 KM, odlučujući o reviziji prvotuzene izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Mostaru broj: 53 0 P 061575 17 Gž od 08.06.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 11.10.2022. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Revizija se usvaja, obje nižestepene presude preinačavaju u odnosu na prvotuzenu, na način da se odbija tužbeni zahtjev tužitelja za utvrđivanje da je tužitelj isključivi vlasnik parcele

označene kao k.č. 674/12 upisane u zk ul. broj 1325 KO SP_Tasovčići u suvlasničkom dijelu od 2033/54159 upisana na Državu BiH, te da trpi da bude brisana sa svojim suvlasničkim dijelovima na navedenoj nekretnini i upis tužitelja na njenim suvlasničkim dijelovima, kao i izdavanju tužitelju isprave podobne za zemljišno-knjižni upis, u protivnom će je zamijeniti presuda, kao i da prvotužena nadoknadi tužitelju troškove parničnog postupka.

Tužitelj je dužan prvotuženoj nadoknaditi troškove parničnog postupka u visini od 600,00 KM, u roku od 30 dana od prijema presude.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Čapljini broj: 53 0 P 061575 16 P od 20.04.2017. godine utvrđeno je da je tužitelj isključivi vlasnik parcele označene kao stari k. č. broj 674/12 upisane u Z.K. ul. broj 1325 K.O. SP_Tasovčići, parcele označene kao stari k. č. broj 674/198 upisane u Z.K. ul. broj 140 K.O. SP_Tasovčići, te parcele označene kao stari k. č. broj 674/199 upisane u Z.K. ul. broj 785 K.O. SP_Tasovčići, pa su tuženi dužni trpjeti da budu brisani sa svojim suvlasničkim dijelovima na naprijed označenim parcelama uz istovremeni upis tužitelja na njihovim suvlasničkim dijelovima, a slijedom prednjeg utvrđenja tuženi su dužni tužitelju izdati ispravu podobnu za zemljišno knjižni upis, koju ću u protivnom zamijeniti ova presuda, a sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Istom presudom tuženici pod 1. i 12. su obavezani isplatiti tužitelju na ime troškova postupka iznos od 1.010,00 KM u roku od 30 dana.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Mostaru broj: 53 0 P 061575 17 Gž od 08.06.2022. godine žalba prvotužene je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom prvotužena pobija drugostepenu presudu, iz razloga povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP učinjenih u postupku pred drugostepenim sudom i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija dopusti po članu 237. stav (3) i (4) ZPP, da se revizija usvoji i odbije tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženu ili da se ukinu obje nižestepene presude i predmet vrati na ponovni postupak, uz naknadu troškova sastava revizije u iznosu od 240,00 KM.

Tužitelj je podnio odgovor na reviziju kojim je predložio da se revizija odbaci kao nedopuštena, a u protivnom da se odbije kao neosnovana, uz naknadu troškova sastava odgovora na reviziju od 360,00 KM.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama razloga iz revizije i po službenoj dužnosti, u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu ZPP-a)¹ revizijski sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizijski sud, prije svega, konstatuje da je predmet spora tužbeni zahtjev za utvrđenje sticanja prava vlasništva dosjelošću, dakle nenovčano potraživanje, pa se prilikom ocjenjivanja

¹ Službene novine F BiH, br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15;

dopuštenosti revizije ima cijiniti vrijednost predmeta spora koja je u tužbi označena iznosom od 11.600,00 KM.

Po člana 237. stav (2) Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu ZPP-a) propisano je da revizija nije dozvoljena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi iznos od 30.000,00 KM...U konkretnom slučaju vrijednost pobijanog dijela je iznos od 11.600,00 KM, koji je ispod propisanog cenzusa, zbog čega revizija prvotuzene nije dozvoljena po zakonu. Međutim, revident predlaže dopuštanje revizije po čl. 237.(4) ZPP kojom je propisana mogućnost izjavljivanja revizije kada ona nije dozvoljena po stavu (2) iste odredbe (kada nema cenzusa), u slučajevima ako odluka o sporu zavisi od rješenja nekog materijalno-pravnog ili procesno-pravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, a naročito u slučaju:

1)ako o tom pitanju revizijski sud nije zauzeo shvatanje odlučujući u pojedinim predmetima na sjednici odjela, a riječ je o pitanju u kojem postoji različita sudska praksa drugostepenih sudova,

2)ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje, ali je odluka drugostepenog suda zasnovana na shvatanju koje nije podudarno sa tim shvatanjem,;

3)ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvatanje i presuda drugostepenog suda se zasniva na tom shvatanju, ali bi naročito uvažavajući razloge iznesene tokom prethodnog prvostepenog i žalbenog postupka, zbog promjene u pravnom sistemu uvjetovanog novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima, te odlukama Ustavnog suda BiH, Evropskog suda za ljudska prava, trebalo preispitati sudska praksu.

Revident u svojoj reviziji između ostalog ukazuje na Odluku Ustavnog suda broj U-1/11 u kojoj je izražen stav da se državna imovina nalazi pod zabranom raspolaganja i u isključivoj nadležnosti države BiH, sa posebnim statusom.

U tom smislu revizijski sud ocjenjuje da budući se predmetni spor vodi za utvrđivanje sticanja prava vlasništva dosjelošću na državnoj imovini, tj. i na parceli k.č. broj 674/12 u zk ul. 1325 KO SP_Tasovčići na kojoj je upisano suvlasništvo države BiH sa 2033/54159 dijelova (u odnosu na ostale nekretnine revizija nije ni izjavljena), a kako odluka o sporu zavisi od rješenja tog materijalno –pravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, imajući u vidu stav o tom pravnom pitanju u odlukama Ustavnog suda BiH, revizijski sud nalazi da je prijedlog za dopuštanje izuzetne revizije osnovan.

Tužitelj u postupku tvrdi da je spornu nekretninu k.č. 674/12 upisanu u zk. ul. 1325 KO SP_Tasovčići dobio na poklon od bake Anđe Jelčić i ujaka Pave i Mate Jelčić koji su te nekretnine držali u posjedu preko 50 godina, a da je prvotuzena samo formalno bila upisana u zemljišnoj knjizi.

Nižestepeni sudovi prihvataju zahtjev osnovanim, nalazeći da u pobrojanim zakonima za koje postoji propisana zabrana raspolaganja iz čl. 365. Zakona o stvarnim pravima ni jedan nije po Ustavu FNRJ (prvostepeni sud), kao i da se stupanjem na snagu Zakona o osnovama vlasničkih odnosa iz 1995. godine na državnom zemljištu moglo steći vlasništvo dosjelošću, kao i da predmetna nekretnina ne spada u nekretnine iz čl. 1. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državne imovine (drugostepeni sud).

Stoga za ocjenu pravilnosti izraženih stavova nižestepenih sudova od ključnog značaja je analiza upisa u zk. ul. 1325 KO SP_Tasovčići.

Prema tom upisu u A listu je upisan nekretnina k.č. 674/12, označena kao Modrič, vinograd, površine 880 m². U B listu je upisano više suvlasničkih dijelova i više lica (ukupno 26), među kojim je i udio od 2033/54159 upisan na Država Bosna i Hercegovina. Prethodni upisi su od 17.11.1961. godine- Dn br. 6623/61 na osnovu ugovora o darovanju, ddo Čapljina, 24.04.1961. godine uknjiženo pravo vlasništva na 2033/54150 nekretnina u A listu Ilije Misita pok. Riste, na gore navedenog suvlasnika. Zatim je upisan kao organ upravljanja upisan u A listu Općenarodna imovina Poljoprivredno dobro „Hutovo Blato“.

Iz navedenog se vidi da je predmetna nekretnina djelom suvlasništvo države BiH, da je po naravi poljoprivredno zemljište jer vinograd spada u poljoprivredno zemljište (čl. 4. Zakona o poljoprivrednom zemljištu²), kao i da je prethodni upis bila Opštenarodna imovina, upisana 1961. godine, a pravo upravljanja je upisano na poljoprivrednoj organizaciji „Hutovo blato“

Članom 1. Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine (od 1965. društvene svojine) i dodjeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama³ iz 1953. godine, obrazovan je poljoprivredni zemljišni fond opštenarodne imovine, u koji je ušlo svo poljoprivredno zemljište opštenarodne imovine.

Tim Zakonom, koji je bio jedan od više zakona iz Agrarne reforme, prvi put je uvedeno pravo trajnog korištenje zemljišta iz poljoprivrednog zemljišnog fonda (čl. 7. st. 1. Zakona), a dodjeljuje se poljoprivrednim organizacijama, dok je za lica koja su zadržala poljoprivredno zemljište određen maksimum površine zemljišta koja se mogu zadržati u vlasništvu. Po čl. 15. tog Zakona, upis opštenarodne imovine u zemljišne knjige vršen je na zahtjev narodnog odbora sreza, kasnije skupštine opštine, a upis prava korištenja na zahtjev privredne organizacije.

Članom 365. st.(1) tč.3) Zakona o stvarnim pravima⁴ propisana je zabrana prenosa, otuđivanja, zamjene kao i drugog oblika raspolaganja poljoprivrednog zemljišta ako je pribavljeno u društveno vlasništvo na osnovu Zakona o poljoprivrednom zemljinom fondu društvene svojine i dodjeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama (Službeni list FNRJ br. 23/53, i Službeni list SFRJ br. 10/65).

Dakle, prema tim i ostalim propisima svo poljoprivredno zemljište koje je ušlo u zemljišni fond je bila opštenarodna imovina, osim imovine lica koja su zadržala ograničene površine zemljišta u privatnom vlasništvu.

Stoga, predmetna nekretnina prema upisu koji je izvršen u zk. ul. 1325 KO SP_Tasovčići na parceli k.č. 674/12, spadaju u poljoprivredno zemljište koje je bilo Opštenarodna imovina, a dato na upravljanje Poljoprivrednoj organizaciji „Hutovo Blato“.

U odnosu na rješavanje materijalno pravnog pitanja mogućnosti sticanja prava vlasništva na nekretnini koja je bila poljoprivredno zemljište upisano kao Opštenarodna imovina, pogrešan je stav nižestepnih sudova da nije obuhvaćeno Zakonom o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine (od 1965. društvene svojine) i dodjeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama, jer to jasno proizilazi iz sadržine samog Zakona, a kako je Zakonom o stvarnim pravima propisan zabrana raspolaganja takvim zemljištem, proizilazi osnovanost revizijskih razloga pogrešne primjene materijalnog prava u pobijanim odlukama nižestepnih sudova, kada su utvrdili sticanje prava vlasništva dosjelošću na takvoj nekretnini.

² Službene novine FBiH br. 52/09;

³ Službeni list FNRJ 23/53 i 10/65;

⁴ Službene novine FBiH br. 66/13 i 100/13;

Dakle, za poljoprivredno zemljište koje je imalo upisano tip vlasništva Opštenarodna imovina, po čl. 15. Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine (od 1965. društvene svojine) i dodjeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama, a bilo je dodijeljeno poljoprivrednim organizacijama, po čl. 16. Zakonu o iskorištavanju poljoprivrednog zemljišta iz 1959. godine, postoji propisana zabrana raspolaganja po Zakonu o stvarnim pravima (čl. 365. st.(1) tč.3) Zakona).

Nasuprot stavu drugostepenog suda, i po članu 1. Zakona o privremenoj zabrani raspolaganja državnom imovinom BiH⁵ postoji zabrana raspolaganja nad poljoprivrednim zemljištem kao državnom imovinom, jer je tim zakonom između ostalog propisano da se pod državnom imovinom podrazumijeva nepokreta imovina na kojem je pravo raspolaganja i upravljanja imala bivša SR BiH do 31.12.1991. godine a koja se na dan donošenja tog zakona smatra vlasništvom ili posjedom BiH ili javne organizacije ili organ BiH i bilo koje administrativne jedinice BiH. Upravo poljoprivredno zemljište koje je bilo Opštenarodna imovina ali koje je bilo dato na korištenje poljoprivrednoj organizaciji u BiH, spada u imovinu koju je bivša SR BiH imala do 31.12.1991 godine, a kako zahtjev za utvrđivanje sticanja vlasništva dosjelošću iz čl. 58. Zakona o stvarnim pravima je vid raspolaganja imovinom jer se sudskom presudom mijenja titular vlasništva, to znači da je obuhvaćeno zabranom i po tom Zakonu.

Utvrđivanje sticanja vlasništva dosjelošću iz čl. 58. Zakona o stvarnim pravima je takođe vid raspolaganja državnom imovinom jer se sudskom presudom mijenja titular vlasništva.

Sve navedeno proizilazi i iz stavova izraženih prilikom ocjene ustavnosti u odlukama Ustavnog suda BiH u raznim postupcima (ocjene ustavnosti zakona ili apelacijama na odluke sudova) među kojim su U-1/11, U-8/19, Ap-69/06, Ap-1939/20, Ap- 2358/20 i dr.

Stoga je osnovana revizija prvotuzene u dijelu kojim se pobija drugostepena presuda, jer je, odbijanjem žalbe na prvostepenu presudu kojom je u odnosu na prvotuzenu usvojen tužbeni zahtjev, pogrešno primjenjeno materijalno pravo, zbog čega je revizijski sud primjenom čl. 250. st.(1) ZPP reviziju usvojio, drugostepenu presudu preinačio na način da je žalbu prvotuzene usvojio, prvostepenu presudu preinačio i tužbeni zahtjev tužitelja u odnosu na nekretninu k.č. 674/12 upisanu u zk. ul. 1325 KO SP_Tasovčići i suvlasničke dijelove revidentice, odbio.

Kako je usvojena revizija prvotuzene, u smislu čl. 397.(2) ZPP, odlučeno je o troškovima cijelog postupka u odnosu na revidenta, tako da je zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka od prvotuzene odbijen, a tužitelj obavezan da prvotuzenoj nadoknadi ukupne troškove postupka od 600,00 KM. Treba naglasiti da revidentica nije opredijelila troškove prvostepenog postupka pa o istim revizijski sud nije odlučivao, ali je dosuđena nadoknada troškova sastav žalbe od 240,00 KM i troškova sastav revizije od 360,00 KM, što predstavlja ukupan iznos od 600,00 KM.

Predsjednica vijeća
Marijana Omerčaušević, s.r.

⁵ Službeni glasnik BiH broj 18/05, 29/06, 85/06, 32/07, 41/07, 74/07, 99/07 i 58/08 i 22/22;